

Meemit geenien ja hermoverkko-oppimisen välimuotona

Osmo Kuusi

Dosentti

Aalto-yliopisto, Turun yliopisto

What Futures Oy

osmo.kuusi@utu.fi

29.4.2025

Ekosäätiö - Uusi eloonjäämisoppi

Informaatiotoiminnot keskeisenä lajin määrittelijänä ei vain geeneihin perustuvasti

- ◆ Kuusi (1982, 78): älä surmaa olentoa, jolla on sama informaatio kuin itselläsi; älä surmaa oman informaationsi haltijaa
- ◆ Nyt kun tekoäly informaatiotoiminnoillaan erittäin tehokkaasti haastaa ihmiskuntaa, on tärkeää tiedostaa, että evoluutio etenee kahdella tavalla toisiaan myös korvaten:
 - RNA:n ja DNA:n eli geeneihin perustuvana ja
 - hermosoluihin tai tekoälyn tapauksessa hermosoluihin rinnastuvien transistoreihin perustuvana

Meemit eli "kulttuurigeenit" käsitteen keksineen Dawkinsin alkuperäisessä merkityksessä (Susan Blackmore 1998, suomeksi 2000, Dawkinsin johdanto)

- ◆ Meemien välinen "olemassaolon taistelu"
- ◆ Dawkinsin kaksi vastaväitettä: eivät kopioidu riittävän tarkasti, eikä kukaan todella tiedä millainen meemin fyysinen hahmo on. Vastoin tätä kuitenkin jos tulkitaan, kuten nykyisin, meemiä esim. leviävänä kuvana internetissä, se säilyy muuttumattomana.
- ◆ Voi tulkita, että meemit Dawkinsin antamassa merkityksessä on lajeihin rinnastuvien instituutioiden kollektiivisten mielenmallien kehittyviä "geenejä"
- ◆ Itse asiassa kollektiivisesta mielenmallista voisi käyttää Dawkinsin käsitettä "yhteissopeutunut meemikompleksi" (Blackmore 2000 s. 16) Dawkins: uskonnot meemikomplekseja

Blackmoren meemit kollektiivisten mielenmallien kannattelijoina ja valtoimenaan leviävinä ”viruksina”

- ◆ Blackmore (2000):n suureellinen teoria ”meemit tarjoavat selitysmallit aivojen kasvulle, kielen synnylle, ihmisten taipumukselle puhua ja ajatella liikaa”
- ◆ Blackmoren meemien kaksi perustulkintaa: a) osina kollektiivisia mielenmalleja b) jakamiseen koukuttavina ”viruksina”.
- ◆ ”Virukset” etenevät kriitikittömällä jäljittelyllä ”haluten itsekkäästi lisääntyä”. Niihin soveltuu Blackmoren johtopäätös: ”Meistä ihmisistä on tullut valtaisan jäljittelykykymme vuoksi pelkkiä fyysisiä ”isäntiä”, joita meemit tarvitsevat levittäytyäkseen”.

Meemien leviäminen jäljittelevän peilautumisen muotona vrt. Riitta Hari (2025 s.101-110)

- ◆ Meemijäljittelyn geneettinen perusta aivoissa: "Peilisolut" eli yksittäiset motoriset neuronit aktivoituvat, kun apina tarttuu rusinaan, joka tarjotaan sille tarjottimella, mutta myös silloin, kun se näki ihmisen ottavan rusinan samantlaisella otteella.
- ◆ Terveillä aikuisilla varsinainen jäljittely kuitenkin useimmiten estyy, sillä otsalohkosta käsin inhiboidaan eli jarrutetaan automaattista jäljittelyä, mikä on yleistä sosiaalisilla eläimillä kuten myös lapsilla. Kulttuuriset erot vaikuttavat (vrt. kiinalaiset vs. eurooppalaiset)
- ◆ Ihminen on erittäin herkkä toisten ihmisten reaktioille. On ehdotettu, että ihmisellä on "missä"-radan ja "mikä"-radan ohella rata, joka reagoi esimerkiksi liikkuviin kasvoihin ja kehoihin

Zhang Qing (2025) Research on The Negative Role of Internet Memes in Youth Communication and The Correct Guidance Strategy

- ◆ A meme is "an idea, behavior, or style that spreads from person to person within a culture." A meme acts as a unit for carrying cultural ideas, symbols, or practices
- ◆ Internet memes reflect the way of thinking and language style of modern young people and have become an important way for them to express themselves and vent their emotions on social networks
- ◆ Internet memes have also become a new cultural symbol, representing a specific online community and its unique value orientation and becoming one of the ways for young people to express themselves and show their individuality.

- ◆ Variety- number of distinct elements in the population
- ◆ Selection: stabilising, directional"- extreme phenotypes is favored, co-evolution
- ◆ Innovation, irreversability
- ◆ Representative Agents important